

అరణ్యపర్వము - జ్ఞానప్రథము

విఘ్నేశ్వరధ్యానమ్

నమస్తే గణనాథాయ గణానాం పతయే నమః ।
భక్తిప్రియాయ దేవేశ భక్తేభ్యః సుఖదాయక ॥

శ్రీనివాసధ్యానమ్

అనన్తవేదసంవేద్యం నిర్దోషం గుణసాగరమ్ ।
అతీంద్రియం నిత్యముక్తం శ్రీనివాసం భజేనిశమ్ ॥

శ్రీకృష్ణధ్యానమ్

వందే నవఘనశ్యామం పీతకాశేయవాససమ్ ।
సానన్దం సున్దరం శుద్ధం శ్రీకృష్ణం ప్రకృతేః పరమ్ ॥

వ్యాసధ్యానమ్

వేదవ్యాసం స్వాత్మరూపం సత్యసన్ధం పరాయణమ్ ।
శాన్తం జితేంద్రియక్రోధం సశిష్యం ప్రణమామ్యహమ్ ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే, విరాజమానస్య, జగద్రక్షణార్థమవతీర్ణస్య, శ్రీమదఖి-
లాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః,
పరిపూర్ణానుగ్రహేణ, సర్వేషాం, భక్తజనానామ్, ఆధివ్యాధినివృత్తిద్వారా,
ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, సర్వారిష్టనివృత్తిద్వారా సకలశ్రేయోఽ-
భివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్య, చతుర్విధ, పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం,
సమస్తపాపక్షయార్థం, శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం శ్రీమన్మహాభారతే, వనపర్వణి,
యథాశక్తి, ఏకపంచాశత్తమోధ్యాయాంతర్గత, శ్లోకపారాయణం,
ఆచార్యముఖేన కరిష్యామహే.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణీ నమః

అథ ఏకపంచాశత్తమోఽధ్యాయా

వైశంపాయన ఉవాచ

తేషాం తచ్ఛరితం శ్రుత్వా మనుష్యాతీతమద్భుతమ్ ।

చింతాశోకపరీతాత్మా మన్యునాభిపరిఘ్నతః ॥ 51-1॥

దీర్ఘముష్ణం చ నిఃశ్వస్య ధృతరాష్ట్రోఽమ్బికాసుతః ।

అబ్రవీత్ సంజయం సూతమ్ ఆమంత్ర్య పురుషర్షభ ॥ 51-2॥

న రాత్రౌ న దివా సూత శాంతిం ప్రాప్నోమి వై క్షణమ్ ।

సంచింత్య దుర్దయం ఘోరమ్ ఆతీతం ద్యూతజం హి తత్ ॥ 51-3॥

తేషామసహ్యావీర్యాణాం శౌర్యం ధైర్యం ధృతిం పరామ్ ।

అన్యోన్యమనురాగం చ భ్రాతృణామతిమానుషమ్ ॥ 51-4॥

దేవపుత్రౌ మహాభాగౌ దేవరాజసమద్యుతీ ।

నకులః సహదేవశ్చ పాండవౌ యుద్ధదుర్మదౌ ॥ 51-5॥

దృఢాయుధౌ దూరపాతౌ యుద్ధే చ కృతనిశ్చయా ।

శీఘ్రహస్తౌ దృఢక్రోధౌ నిత్యయుక్తౌ తరస్వినౌ ॥ 51-6॥

భీమార్జునౌ పురోధాయ యదా తౌ రణమూర్ధని ।

స్థాస్యేతే సింహవిక్రాంతౌ అశ్వినావివ దుఃసహౌ ॥ 51-7॥

ని శేషమిహ పశ్యామి మమ పైన్యస్య సంజయ ।

తౌ హ్యప్రతిరథౌ యుద్ధే దేవపుత్రౌ మహారథౌ ॥ 51-8॥

ద్రౌపద్యాస్తం పరిక్లేశం న క్షంస్యేతే త్వమర్షిణౌ ।

వృష్ణయోఽథ మహేష్వాసాః పశ్చాలా వా మహౌజసః ॥ 51-9॥

యుధి సత్యాభిసంధేన వాసుదేవేన రక్షితాః ।

ప్రథక్ష్వంతి రణే పార్థాః పుత్రాణాం మమ వాహినీమ్ ॥ 51-10॥

రామకృష్ణప్రణీతానాం వృష్ణీనాం సూతనందన ।

న శక్యః సహితుం వేగః సర్వైస్తైరపి సంయుగే ॥ 51-11॥

తేషాం మధ్యే మహేష్వాసః భీమో భీమపరాక్రమః ।

శైక్యయా వీరఘాతిన్యా గదయా విచరిష్యతి ॥ 51-12॥

తథా గాండీవనిర్ఘోషం విస్ఫూర్జితమివాశనేః ।

గదావేగం చ భీమస్య నాలం సోఘం నరాధిపాః ॥ 51-13॥

తతోఽహం సుహృదాం వాచః దుర్యోధనవశానుగః ।

స్మరణీయాః స్మరిష్యామి మయా యా న కృతాః పురా ॥ 51-14॥

సంజయ ఉవాచ

వృతిక్రమోఽయం సుమహాన్ త్వయా రాజన్నపేక్షితః ।

సమర్థేనాపి యన్మోహాత్ పుత్రస్తు న నివారితః ॥ 51-15॥

శ్రుత్వా హి నిర్జితాన్ ద్యూతే పాండవాన్ మధుసూదనః ।

త్వరితః కామ్యకే పార్థాన్ సమభావయదచ్యుతః ॥ 51-16॥

ద్రుపదస్య తథా పుత్రా ధృష్టద్యున్నుపురోగమాః ।

విరాటో ధృష్టకేతుశ్చ కేకయాశ్చ మహారథాః ॥ 51-17॥

తైశ్చ యత్ కథితం రాజన్ దృష్ట్వా పార్థాన్ పరాజితాన్ ।

చారేణ విదితం సర్వం తన్మయాఽఽ వేదితం చ తే ॥ 51-18॥

సమాగమ్య వృతస్తత్ర పాండవైర్మధుసూదనః ।

సారథ్యే ఫల్గునస్యాజౌ తథేత్యాహ చ తాన్ హరిః ॥ 51-19॥

అమర్షితో హి కృష్ణోఽపి దృష్ట్వా పార్థాంస్తదా గతాన్ ।

కృష్ణాజినోత్తరాసంగాన్ అబ్రవీచ్ఛ యుధిష్ఠిరమ్ ॥ 51-20॥

యా సా సన్ముద్ధిః పార్థానామ్ ఇంద్రప్రస్థే బభూవ హ ।

రాజసూయే మయా దృష్ట్వా నృపైరన్వైః సుదుర్లభా ॥ 51-21॥

యత్ర సర్వాన్ మహీపాలన్ శస్త్రతేజోభయార్దితాన్ ।
సవంగాంగాన్ సపౌండ్రోద్ధాన్ సచోలద్రావిడాంద్రకాన్ ॥ ॥51-22॥

సాగరానూపకాంశ్చైవ యే చ ప్రాంతాభివాసినః ।
సింహలాన్ బర్బరాన్ మ్లేచ్ఛాన్ యే చ లంకానివాసినః ॥ ॥51-23॥

పశ్చిమాని చ రాష్ట్రాణి శతశః సాగరాంతికాన్ ।
పల్లవాన్ దరదాన్ సర్వాన్ కిరాతాన్ యవనాన్ శకాన్ ॥ ॥51-24॥

హారహలాణాంశ్చ చీనాంశ్చ తుషారాన్ సైంధవాంస్తథా ।
జాగుడాన్ రామతాన్ ముండాన్ స్త్రీరాజ్యమథ తంగణాన్ ॥ ॥51-25॥

కేకయాన్ మాలవాంశ్చైవ తథా కాశ్మీరకానపి ।
అద్రాక్షనుహమాహలాతాన్ యజ్ఞే తే పరివేషకాన్ ॥ ॥51-26॥

సా తే సన్మృద్ధిర్యైరాత్తా చపలా ప్రతిసారిణీ ।
ఆదాయ జీవితం తేషామ్ ఆహరిష్యామి తామహమ్ ॥ ॥51-27॥

రామేణ సహ కౌరవ్య భీమార్జునయమైస్తథా ।
అక్రూరగదసాంబైశ్చ ప్రద్యుమ్నేనాహుకేన చ ॥ ॥51-28॥

ధృష్టద్యుమ్నేన వీరేణ శిశుపాలాత్మజేన చ ।
దుర్యోధనం రణే హత్వా సద్యః కర్ణం చ భారత ॥ ॥51-29॥

దుఃశాసనం సౌబలేయం యశ్చాన్యః ప్రతియోత్స్యతి ।
తతస్త్యం హోస్తిసపురే భ్రాతృభిః సహితో వసన్ ॥ ॥51-30॥

ధార్తరాష్ట్రీం శ్రియం ప్రాప్య ప్రశాధి పృథివీమిమామ్ ।
అథైనమబ్రవీద్ రాజా తస్మిన్ వీరసమాగమే ॥ ॥51-31॥

శృణ్వత్వేతేషు వీరేషు ధృష్టద్యుమ్నుముఖేషు చ ।
ప్రతిగృహ్లామి తే వాచమిమాం సత్యాం జనార్దన ॥ ॥51-32॥

అమిత్రాన్ మే మహాబాహో సానుబంధాన్ హవిష్యసి ।
వర్షాత్ త్రయోదశాదూర్ష్యం సత్యం మాం కురు కేశవ ॥ 51-33॥

ప్రతిజ్ఞాతో వనే వాసః రాజమధ్యే మయా హ్యాయమ్ ।
తద్ ధర్మరాజవచనం ప్రతిశ్రుత్య సభాసదః ॥ 51-34॥

ధృష్టద్యున్నుపురోగాస్తే శమయామాసురంజసా ।
కేశవం మధురైర్వాక్యైః కాలయుక్తైరమర్షితమ్ ॥ 51-35॥

పాంచాలీం ప్రాహురక్లిష్టాం వాసుదేవస్య శృణ్వతః ।
దుర్యోధనస్తవ క్రోధాద్ దేవి త్యక్ష్వతి జీవితమ్ ॥ 51-36॥

ప్రతిజానీమహి సత్యం మా శుచో వరవర్ణిని ।
యే స్మ తే_క్షజితాం కృష్ణే దృష్ట్వా త్వాం ప్రాహసంస్తదా ।
మాంసాని తేషాం ఖాదంతః హరిష్యంతి వృకద్విజాః ॥ 51-37॥

పాస్యంతి రుధిరం తేషాం గృధ్రా గోమాయవస్తథా ।
ఉత్తమాంగాని కర్షంతః యైః కృష్ట్వాసి సభాతలే ॥ 51-38॥

తేషాం ద్రక్ష్యసి పాంచాలి గాత్రాణి పృథివీతలే ।
క్రవ్యాదైః కృష్యమాణాని భక్ష్యమాణాని చాసకృత్ ॥ 51-39॥

పరిక్లిష్టాసి యైస్తత్ర యైశ్చాసి సముపేక్షితా ।
తేషాముత్కృత్తశిరసాం భూమిః పాస్యతి శోణితమ్ ॥ 51-40॥

ఏవం బహువిధా వాచః త ఊచుర్భరతర్షభ ।
సర్వే తేజస్వినః శూరాః సర్వే చాహతలక్షణాః ॥ 51-41॥

తే ధర్మరాజేన వృతా వర్షాదూర్ష్యం త్రయోదశాత్ ।
పురస్కృత్యోపయాస్యంతి వాసుదేవం మహారథాః ॥ 51-42॥

రామశ్చ కృష్ణశ్చ ధనంజయశ్చ
ప్రద్యున్నసాంబౌ యుయుధానభీమౌ ।
మాద్రీసుతౌ కేకయరాజపుత్రౌ
పాంచాలపుత్రాః సహ మత్స్యరాజ్ఞా ॥

॥51-43॥

వీతాన్ సర్వాన్ లోకవీరానజేయాన్
మహాత్మనః సానుబంధాన్ ససైన్యాన్ ।
కో జీవితార్థీ సమరేఽభ్యుదీయాత్
క్రుద్ధాన్ సింహాన్ కేసరిణో యథైవ ॥

॥51-43॥

ధృతరాష్ట్ర ఉవాచ

యన్మాబ్రవీద్ విదురో ద్యూతకాలే
త్వం పాండవాన్ జేష్యసి చేన్నరేంద్ర ।
ధ్రువం కురూణామయమంతకాలో
మహాభయో భవితా శోణితౌఘః ॥

॥51-44॥

మన్యే యథా తద్ భవితేతి సూత
యథా క్షత్తా ప్రాహ వచః పురా మామ్ ।
అసంశయం భవితా యుద్ధమేతద్
గతే కాలే పాండవానాం యథోక్తమ్ ॥

॥51-45॥

ఇతి శ్రీమన్మహాభారతే వనపర్వాంతర్గత ఇంద్రలోకాభిగమనపర్వణి
ధృతరాష్ట్రవిలాపే ఏకపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥51॥

శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామివారి గోవిందనామావళి

అథ క్షమాప్తార్థనా

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ లోకక్షేమప్రార్థనా

స్వస్తిప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం న్యాయ్యేనమార్గేణ మహీం మహీశాః ।
గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్చుభమస్తు నిత్యం లోకాస్సమస్తాస్సుఖినో భవన్తు ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్

శ్రీయఃకాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

